

Vervolgonderzoek vleermuizen Doctor Schaepmanstraat 4 te Wateringen

Oktober 2019

Eco-Niche

wrvanesch@eco-niche.nl
www.eco-niche.nl

Inhoudsopgave

1: Inleiding	3
1.1 Aanleiding	3
1.2 Doelstelling	3
1.3 Leeswijzer	3
2: Project en planlocatie	4
2.1 Project	4
2.2 Planlocatie	4
3: Methode	5
4: Resultaten	6
4.1 Bezoeken	6
4.2 Totaal aanwezige vleermuizen per bezoek	6
4.3 Verblijfplaatsen	6
4.4 Functionele leefomgeving: foerageergebieden en vliegroutes	8
4.5 Effectbeoordeling	8
5: Conclusie	9
5.1 Effecten op beschermde soorten	9
5.2 Vervolgstappen	9
Bronnen	11
Bijlage 1: Functies voor beschermde soorten	12
Bijlage 2: Uitleg Wet natuurbescherming	13

1: Inleiding

1.1 Aanleiding

In verband met beoogde sloop van het gebouw aan de Doctor Schaepmanstraat 4 te Wateringen heeft een ecologische inspectie plaatsgevonden in het kader van de natuurwetgeving (Eco-Niche, april 2019).

Uit een endoscopisch onderzoek van het gebouw bleek dat de aanwezigheid van vleermuizen deze soortgroep niet kon worden uitgesloten vanwege het aantreffen van keutels in de spouwmuur en op de ramen. Deze soortgroep is wettelijk beschermd en de *functionaliteit* van de planlocatie mag daarom niet afnemen. We richten ons daarbij met name op de geschikte spouwmuren, waarin we keutels hebben aangetroffen.

Daarom is Eco-Niche, in opdracht van Wonen Wateringen gevraagd een vervolgonderzoek naar vleermuizen uit te voeren. Voorliggende rapportage vormt het resultaat van dit vervolgonderzoek.

1.2 Doelstelling

De doelstellingen van het vervolgonderzoek zijn:

- Het vaststellen van de aan- of afwezigheid van vleermuizen;
- Bij aanwezigheid: het vaststellen van de functionaliteit van de planlocatie voor de aangetroffen soorten;
- Het bepalen van de vervolgstappen.

1.3 Leeswijzer

Hoofdstuk 2 geeft een omschrijving van het project en de planlocatie en hoofdstuk 3 gaat in op de toegepaste onderzoeksmethode(s). De resultaten van de onderzoeken komen aan bod in hoofdstuk 4, waarna de effecten van het project worden beoordeeld. Op basis van de conclusie van de onderzoeken worden in hetzelfde hoofdstuk de te nemen vervolgstappen gepresenteerd.

2: Project en planlocatie

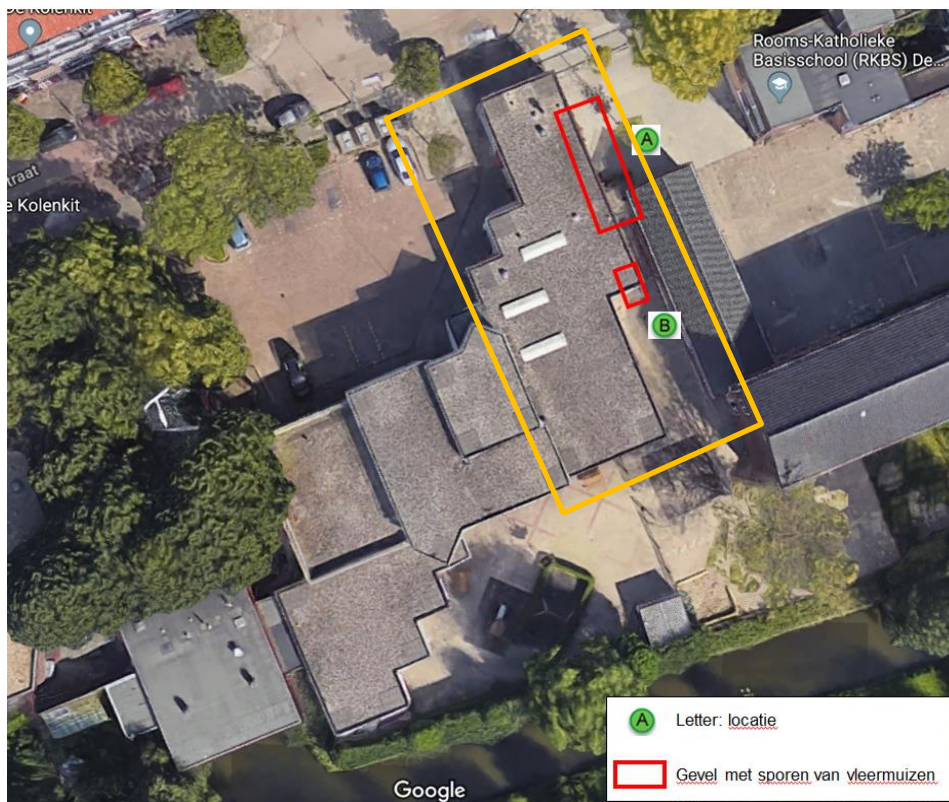
Dit hoofdstuk definieert alleen de ecologisch relevante uitgangspunten van het project.

2.1 Project

Het bestaande gebouw wordt gesloopt.

2.2 Planlocatie

De planlocatie betreft een deel van het gebouw aan de Doctor Schaepmanstraat 4 te Wieringen, namelijk het deel van het gebouw waar voor vleermuizen toegankelijke open stootvoegen aanwezig zijn (gele kader). De rest van het gebouw is ongeschikt voor vleermuizen, aangezien de openingen te klein zijn danwel dicht zitten met roosters of krammen. De te onderzoeken planlocatie wordt in de onderstaande figuur weergegeven.

Planlocatie aangegeven met geel kader. (bron: Kaartgegevens ©2019 Google).

3: Methode

Eco-Niche houdt, als lid van Netwerk Groene Bureaus, de inventarisatiemethodes en protocollen aan, die algemeen aanvaard danwel vereist worden door het bevoegd gezag. Deze methodes leiden doorgaans tot een goed beeld van de te onderzoeken soort(groep)en op de planlocatie en zijn onderdeel van de kwaliteitsborging van onze fauna-onderzoeken. Indien we hier van afwijken is het om ecologische redenen en zullen we dit nader onderbouwen.

Het onderzoek is uitgevoerd conform het 'Vleermuisprotocol 2017' (Netwerk Groene Bureaus, 2017). Het protocol stelt onder meer eisen aan het weer, materiaal, het tijdstip, de geschikte onderzoeksperiode, het aantal bezoeken en de benodigde inspanning (aantal onderzoekers). Deze eisen zijn gekoppeld aan de functies die een planlocatie voor vleermuizen kan hebben (zie **bijlage 1**).

Tijdens het endoscooponderzoek is vastgesteld welke functies onderzocht dienen te worden en op basis daarvan en het formaat van de planlocatie is de volgende inspanning bepaald:

Tabel 1: benodigde bezoeken en inspanning volgens offerte

<i>Bezoek:</i>	<i>Onderzoeks- periode:</i>	<i>Gericht op:</i>	<i>Aantal onderzoekers</i>
Zomeravond	15 mei - 15 juli	Zomer-/kraamverblijf alle soorten	1
Zomeravond LV	15 mei - 15 juli	Zomer-/kraamverblijf laatvlieger	n.v.t.
Zomerochtend	15 mei - 15 juli	Zomer-/kraamverblijf alle soorten	1
Massawinterverblijf 1	1 aug - 10 sept	gewone dwergvleermuis	n.v.t.
Massawinterverblijf 2	1 aug - 10 sept	gewone dwergvleermuis	n.v.t.
Najaar 1	15 aug - 1 okt	Paarverblijf alle soorten	1
Najaar 2	15 aug-1 okt	Paarverblijf alle soorten	1
Najaar 3 TV	1 okt - 1 dec	Paarverblijf tweekleurige vleermuis	n.v.t.
Najaar 4 TV	1 okt - 1 dec	Paarverblijf tweekleurige vleermuis	n.v.t.

De bezoeken worden uitgevoerd door meerdere onderzoekers, zodat minimaal 75% van het gebied kan worden overzien. Tussen twee bezoeken zit minimaal 20 dagen voor onderzoek naar zomer- en paarverblijfplaatsen en minimaal 30 dagen voor onderzoek naar kraamverblijfplaatsen. Het onderzoek naar vleermuizen vindt plaats met behulp van een batdetector van het type Petterson D240x. Tijdens de veldbezoeken is op het planlocatie gekeken naar in- en uitvliegende vleermuizen, territorium- en zwermgedrag, sporen (uitwerpselen) en de aanwezigheid van foeragerende vleermuizen en vleermuizen op route.

Veldinterpretaties

Gewone dwergvleermuizen baltsen al vliegend in hun territorium. Ergens binnen dit territorium ligt de paarverblijfplaats, maar deze is echter niet altijd te lokaliseren. Indien binnen dit territorium tijdens de zomer al een zomerverblijfplaats is vastgesteld dan wordt het paarverblijfplaats aan deze verblijfplaats toegekend. Een paarverblijfplaats wordt ook als winterverblijfplaats voor een kleine groep of solitair overwinterde vleermuizen beschouwd op basis van het voorzorgsbeginsel. Kleine winterverblijfplaatsen in gebouwen zijn namelijk niet tot nauwelijks te onderzoeken. Afhankelijk van het type bebouwing zijn deze winterverblijfplaatsen alleen geschikt in milde winters en soms tijdens strenge vorst (dit laatste wanneer vleermuizen gebruik kunnen maken van ruimtes in de spouw of op zolder).

4: Resultaten

In dit rapport worden alleen waarnemingen genoemd die bepalend zijn voor de te onderzoeken functies, zoals beschreven in hoofdstuk 3. Functies van beschermde soorten die tijdens het onderzoek 'toevallig' buiten de planlocatie zijn waargenomen worden ook vermeld. Van de resultaten worden eerst de bezoekdata weergegeven, waarna de totalen per bezoek en de aangetroffen functies gepresenteerd worden.

4.1 Bezoeken

Tabel 2 geeft de bezoekdata, start- en eindtijden en de weeromstandigheden op deze data weer. De bezoeken zijn onder gunstige weersomstandigheden uitgevoerd conform het vleermuisprotocol.

Tabel 2: bezoekdata en weersomstandigheden vleermuizen

<i>Bezoek</i>	<i>Datum</i>	<i>Tijd</i>	<i>Temperatuur</i>	<i>Wind</i>	<i>Bewolking</i>
Zomeravond	20-05-2019	21:35 - 23:35 uur	11°C	3 Bft	100%
Zomerochtend	25-06-2019	03:20 - 05:23 uur	21°C	2 Bft	50%
Najaar 1	21-08-2019	22:00 - 00:00 uur	14°C	0 Bft	0%
Najaar 2	13-09-2019	21:30 - 23:30 uur	18°C	2-3 Bft	10%

4.2 Totaal aanwezige vleermuizen per bezoek

Tabel 3 geeft per bezoek en per soort het aantal aanwezige vleermuizen op de planlocatie en in de directe omgeving, ongeacht de functie. Dit betreft een schatting op basis van de activiteit gedurende het gehele bezoek, ongeacht het gedrag. De laatvliegers en ruige dwergvleermuizen zijn op de planlocatie alleen passerend waargenomen en buiten de planlocatie zowel foeragerend als passerend.

Tabel 3: aantal aanwezige vleermuizen per bezoek op de planlocatie en in directe omgeving

<i>Bezoek</i>	<i>Gewone dwergvleermuis</i>	<i>Ruige dwergvleermuis</i>	<i>Laatvlieger</i>	<i>Overige soorten</i>
Zomeravond	4	0	ca. 6	0
Zomerochtend	5	0	5	0
Najaar 1	1-3	1	0	0
Najaar 2	1-3	2-3	1-2	0

4.3 Verblijfplaatsen

De planlocatie heeft een verblijfplaats van vleermuizen. In de onderstaande figuur worden de aangetroffen verblijfplaatsen en het foerageergebied binnen en buiten de planlocatie weergegeven met symbolen en nummers en deze worden met dezelfde nummers in tabellen nader toegelicht.

Verblijfplaatsen van vleermuizen. Bron kaartondergrond: OpenStreetMaps.

Tabel 4: omschrijving verblijfplaatsen **binnen** het plangebied

Nr.	soort	Aantal exemplaren	Locatie (adres en positie)
Zomerverblijfplaatsen			
1.	Gewone dwergvleermuis	1	Dr. Schaepmanstraat 4, 2 ^e open stootvoeg vanaf de hoek (in afgezette deel).

Zomerverblijfplaats 1: 2^e open stootvoeg vanaf de hoek.

Tabel 5: omschrijving verblijfplaatsen **buiten** het plangebied

Tabel 31: Omschrijving verblijfplaatsen, aantal exemplaren en plangebied			
Nr.	soort	Aantal exemplaren	Locatie (adres en positie)
Paar- en winterverblijfplaatsen			
2.	Gewone dwergvleermuis	1	Dr. Schaepmanstraat 9-27, achter- en voorzijde baltsend in tuinen en rond woningen.
Foerageergebieden			
3.	Gewone dwergvleermuis	1-2	Tuin achter planlocatie en bomen naast kerk.
	Ruige dwergvleermuis	2-3	
4.	Gewone dwergvleermuis	2-5	Nederlandse Oorlogsgraven en park.
	Ruige dwergvleermuis	1-3	
	Laatvlieger	1-6	
Vliegroutes			
5.	Laatvlieger	2	Dr. Schaepmanstraat, passerend.

4.4 Functionele leefomgeving: foerageergebieden en vliegroutes

De planlocatie heeft geen functie als essentieel foerageergebied, omdat er diverse alternatieven zijn. In de directe omgeving is een park en een begraafplaats aanwezig.

De planlocatie heeft geen functie als essentiële vliegroute. Op de planlocatie zijn geen vliegroutes of migratieroutes vastgesteld. Buiten de planlocatie zijn tijdens het ochtendbezoek passerende laatvliegers waargenomen, die van de planlocatie af vlogen (nummer 5). Van laatvlieger zijn verblijfplaatsen in de wijk ten noordoosten van de planlocatie bekend. De laatvliegers volgden geen lijnvormige structuur.

4.5 Effectbeoordeling

De effecten van het project worden, op basis van de bovengenoemde resultaten en de uitgangspunten uit hoofdstuk 2, getoetst aan de verbodsbepalingen uit de Wet natuurbescherming (zie bijlage 2).

Negatieve effecten op vleermuizen zijn niet uit te sluiten, omdat de zomerverblijfplaats verloren gaat vanwege de sloop (Art 3.5). Daarbij kunnen de sloopwerkzaamheden ook tot verstoring van de gewone vleermuizen leiden indien deze in de spouwmuur aanwezig zijn tijdens uitvoering van de werkzaamheden (Art 3.5). Foeragerende vleermuizen ondervinden geen nadelige effecten van het project aangezien de werkzaamheden hoofdzakelijk overdag zullen plaatsvinden. Ook indien er wel werkzaamheden in de avond plaatsvinden, dan hebben de vleermuizen altijd de mogelijkheid tijdelijk verderop in het park foerageren.

5: Conclusie

Van mei t/m september 2019 heeft Eco-Niche, in opdracht van Wonen Wateringen, voor het project Doctor Schaepmanstraat 4 te Wateringen het vervolgonderzoek naar vleermuizen uitgevoerd. De aan- of afwezigheid van de onderzochte beschermde soorten en de functies van de planlocatie dienden te worden vastgesteld. Hieronder de conclusie inclusief de te nemen vervolgstappen.

5.1 Effecten op beschermde soorten

In tabel 6 is samengevat van welke waargenomen beschermde soorten de planlocatie beschermde functies heeft en of het project hier negatieve effecten op heeft.

Tabel 6: totaal beschermde soorten, functies en effecten

Soort(groep)	Beschermde functie	Aantal	Negatieve effecten
Gewone dwergvleermuis	zomerverblijfplaats	1	ja

5.2 Vervolgstappen

Vervolgstappen zijn nodig om overtreding van de Wet natuurbescherming te voorkomen. De vervolgstappen bestaan uit een ontheffingsaanvraag in het kader van de Wet natuurbescherming en het opstellen van een ecologisch werkprotocol. Daarnaast geldt altijd de Zorgplicht.

Ontheffingsaanvraag

Bij Gedeputeerde Staten van de provincie Zuid-Holland dient voor de volgende soorten ontheffing aangevraagd te worden:

- Vleermuizen voor artikel 3.5, namelijk voor gewone dwergvleermuis (*Pipistrellus pipistrellus*).

In de ontheffingsaanvraag dienen mitigerende maatregelen en een onderbouwing van het wettelijk belang te worden opgenomen (zie bijlage 2).

Ecologisch werkprotocol

Het ecologisch werkprotocol is een praktisch document, waarin maatregelen worden uitgewerkt om tijdens de uitvoering te voorkomen dat negatieve effecten op beschermde soorten ontstaan. Dit betreft onder andere maatregelen voor vleermuizen en de ecologische begeleiding tijdens de sloop en nieuwbouw. Het ecologisch werkprotocol kan met de ontheffingsaanvraag worden meegestuurd als praktische invulling van de mitigerende maatregelen en de zorgplicht.

Zorgplicht

De zorgplicht (Art 1.11) geldt voor alle soortgroepen, dus ook als ze niet beschermd zijn (zie bijlage 2). Dit houdt in dat bij het uitvoeren van werkzaamheden altijd rekening moet worden gehouden met aanwezige planten en dieren. Dit kan door dieren de gelegenheid te geven om uit te wijken en ze niet opzettelijk te doden:

- overleg bij het aantreffen van gewervelde dieren met de ecooloog hoe er omheen gewerkt kan worden of hoe ze verplaatst kunnen worden tot op een veilige afstand van de werkzaamheden.

Rapportage: Carolien van der Graaf (MSc.)

Borging: Kristel Brennand (Msc.)

Eco-Niche heeft het onderzoek zo secuur en compleet als mogelijk uitgevoerd. Er kunnen echter geen rechten aan dit onderzoek worden ontleend. Natuur is dynamisch en daarmee niet altijd even voorspelbaar. We adviseren dan ook om indien er tijdens de werkzaamheden – ondanks alles – toch nog andere beschermde soorten op de planlocaties worden aangetroffen, hiervoor contact met ons op te nemen om adequate maatregelen te treffen.

© Eco-Niche 2019

*Eco-Niche is lid van het Netwerk Groene Bureaus
en houdt zich daarmee aan de bijbehorende kwaliteitseisen,
richtlijnen en protocollen van dit netwerk*

Bronnen

Onderzoeksmethodes

1. Vleermuisvakberaad Netwerk Groene Bureaus, Zoogdiervereniging (2017). Vleermuisprotocol 2017, maart 2017. www.netwerkgroenebureaus.nl en www.zoogdiervereniging.nl.
2. BIJ12 (2017). Kennisdocument Gewone dwergvleermuis, versie 1.0, juli 2017.
3. BIJ12 (2017). Kennisdocument Ruige dwergvleermuis, versie 1.0, juli 2017.

Wetgeving

4. Wet natuurbescherming: www.rijksoverheid.nl
5. Wet van 16 december 2015, houdende regels ter bescherming van de natuur (Wet natuurbescherming), Staatsblad van het Koninkrijk der Nederlanden, jaargang 2016, nr34.
6. Regeling van de Staatssecretaris van Economische Zaken van 16 oktober 2016, nr. WJZ / 16153443, houdende regels ter uitvoering van de Wet natuurbescherming en het Besluit natuurbescherming (Regeling natuurbescherming), Staatscourant nr 55791, 28 oktober 2016.
7. Ministerie van Economische Zaken (december 2016). Brochure Soortenbescherming bij ruimtelijke ingrepen, versie 1.3.

Lokaal

8. Eco-Niche (april 2019). Powerpoint met de resultaten en foto's van de ecologische inspectie op 5 april 2019.

Bijlage 1: Functies voor beschermde soorten

Functies voor vleermuizen

De onderstaande definities zijn overgenomen uit het vleermuisprotocol (Vleermuisvakberaad Netwerk Groene Bureaus, 2017).

Alle typen verblijfplaatsen zijn beschermd:

- Zomerverblijfplaats: een verblijfplaats die gebruikt wordt door vleermuizen die niet in winterslaap zijn, waarvan niet aangetoond is dat het een kraamverblijfplaats dan wel een paarverblijfplaats is.
- Kraamverblijfplaats: een verblijfplaats van een kraamgroep met vrouwtjes met jongen.
- Paarverblijfplaats: een verblijfplaats of de omgeving daarvan, waar ten minste een baltsend mannetje of meerdere vleermuizen overdag verblijven en paren of komen zwermen. Welk gedrag is waar te nemen, is afhankelijk van de soort. Te herkennen aan zwermgedrag en/of baltsroepen. (Zwermen bij het invliegen komt bij meer verblijfsfuncties voor.)
- Winterverblijfplaats: een verblijfplaats waar in de winter een of meerdere vleermuizen in winterslaap (hybernation) gaan. Het betreft bij soorten die jaarrond in hun leefgebied blijven nogal eens een voormalige paarplaats of een andere verblijfplaats. Er zijn bij soorten als gewone dwergvleermuis massawinterverblijfplaatsen en winterverblijfplaatsen voor kleinere groepen te onderscheiden.

Het functioneel leefgebied is wettelijk beschermd indien aantasting van de onderstaande elementen het functioneren van een verblijfplaats aantast:

- Vliegroute: een vaste route van een vleermuis of een groep van vleermuizen vanaf een verblijfplaats naar een foerageergebied of tussen verblijfplaatsen visa versa.
- Migratieroute: een vaste route van zomerleefgebied naar winterverblijfplaats of winterleefgebied en visa versa.
- Foerageergebied: een gebied waar een vleermuis of een groep van vleermuizen foerageert.

Bijlage 2: Uitleg Wet natuurbescherming

De effecten van het project zijn getoetst aan de natuurwetgeving en daarmee aan hoofdstuk 2 en 3 uit de Wet natuurbescherming. Hieronder wordt de Wet natuurbescherming uitgelegd. De uitleg is gebaseerd op de brochure 'Soortenbescherming bij ruimtelijke ingrepen' van het Ministerie Economische Zaken.

Doel van de wet

De Wet natuurbescherming is gericht op het beschermen, ontwikkelen en gebruiken van de natuur en waardevolle landschappen vanwege de intrinsieke waarde, de biologische diversiteit en de cultuurhistorische en maatschappelijke functies. De wet regelt in hoofdstuk 2 en 3 de bescherming en het behoud van de gunstige staat van instandhouding van natuurgebieden en de in het wild levende planten- en diersoorten.

Verboden

De Wet natuurbescherming bevat een aantal verbodsbepalingen om ervoor te zorgen dat in het wild levende soorten en natuurgebieden zoveel mogelijk met rust worden gelaten. Het uitgangspunt van de wet is 'nee, tenzij'. Dit betekent dat activiteiten met een schadelijk effect op beschermde soorten en gebieden in principe verboden zijn:

Verbodsbepalingen binnen de gebiedsbescherming:

Het is verboden een plan / project te realiseren of andere handelingen te verrichten die, gelet op de instandhoudingsdoelstellingen voor een Natura 2000-gebied, de kwaliteit van het natuurlijk habitat of het habitat van soorten in dat gebied kan verslechteren of een significant verstorend effect kan hebben op de soorten waarvoor dat gebied is aangewezen.

Verbodsbepalingen binnen de soortenbescherming per beschermingsregime:

De wet kent voor beschermde soorten drie verschillende beschermingsregimes: paragraaf 3.1 voor soorten uit de Vogelrichtlijn, paragraaf 3.2 voor soorten uit de Habitatrichtlijn en paragraaf 3.3 voor de overige nationaal beschermde soorten. Daarnaast geldt voor alle inheemse planten en dieren een zorgplicht.

Vogelrichtlijn §3.1	Habitatrichtlijn §3.2	Nationaal beschermd §3.3
<i>Art 3.1 lid 1</i> Het is verboden in het wild levende vogels opzettelijk te doden of te vangen.	<i>Art 3.5 lid 1</i> Het is verboden soorten in hun natuurlijke verspreidingsgebied opzettelijk te doden of te vangen	<i>Art 3.10 lid 1a</i> Het is verboden soorten opzettelijk te doden of te vangen
<i>Art 3.1 lid 2</i> Het is verboden opzettelijk nesten, rustplaatsen en eieren van vogels te vernielen of te beschadigen, of nesten van vogels weg te nemen	<i>Art 3.5 lid 4</i> Het is verboden de voortplantingsplaatsen of rustplaatsen van dieren te beschadigen of te vernielen	<i>Art 3.10 lid 1b</i> Het is verboden de vaste voortplantingsplaatsen of rustplaatsen van dieren opzettelijk te beschadigen of te vernielen
<i>Art 3.1 lid 3</i> Het is verboden eieren te rapen en deze onder zich te hebben	<i>Art 3.5 lid 3</i> Het is verboden eieren van dieren in de natuur opzettelijk te vernielen of te rapen	Niet van toepassing

Vogelrichtlijn §3.1	Habitatrichtlijn §3.2	Nationaal beschermd §3.3
<i>Art 3.1 lid 4 en lid 5</i> Het is verboden vogels opzettelijk te storen, tenzij de storing niet van wezenlijke invloed is op de staat van instandhouding van de desbetreffende vogelsoort	<i>Art 3.5 lid 2</i> Het is verboden dieren opzettelijk te verstoren	Niet van toepassing
Niet van toepassing	<i>Art 3.5 lid 5</i> Het is verboden plantensoorten in hun natuurlijke verspreidingsgebied opzettelijk te plukken en te verzamelen, af te snijden, te ontwortelen of te vernielen	<i>Art 3.10 lid 1c</i> Het is verboden plantensoorten in hun natuurlijke verspreidingsgebied opzettelijk te plukken en te verzamelen, af te snijden, te ontwortelen of te vernielen

Zorgplicht

De zorgplicht (artikel 1.11) heeft betrekking op de intrinsieke waarde van natuur. Dit houdt in dat iedereen voldoende zorg in acht neemt voor natuurgebieden en voor in het wild levende dieren en planten en hun directe leefomgeving. De zorg houdt in dat een ieder die redelijkerwijs kan vermoeden dat door zijn of haar handelen of het nalaten daarvan nadelige gevolgen kunnen worden veroorzaakt, dergelijke handelingen achterwege laat of maatregelen treft om de gevolgen te voorkomen of zoveel mogelijk te beperken of ongedaan te maken.

Ontheffing en vergunning

De initiatiefnemer blijft altijd verantwoordelijk voor (de gevolgen van) zijn/haar plan/project, maar van het verbod op schadelijke activiteiten ('nee') kan onder voorwaarden ('tenzij') worden afgeweken. De bevoegdheid hiervoor ligt bij de provincie of het ministerie van Economische Zaken. Een vergunning-/ontheffingaanvraag kan ook, via de gemeente, aanhaken bij de procedure van de omgevingsvergunning (Omgevingswet). Hierbij legt de gemeente de aanvraag voor aan de provincie. De provincie geeft vervolgens op grond van de inhoudelijke toetsing al dan niet een Verklaring van geen bedenkingen (Vvgb) af.

Ontheffing soortenbescherming:

Van de verboden voor beschermde soorten kan met een ontheffing, vrijstelling, gedragscode of provinciale verordening worden afgeweken, mits aan 3 criteria wordt voldaan:

1. een andere bevredigende oplossing voor de activiteit is niet mogelijk.
2. de ingreep doet geen afbreuk aan de staat van instandhouding van de soort.
3. het project / plan heeft een in de wet genoemd algemeen belang.

Voor de overige nationaal beschermde soorten (§3.3) zijn in de wet meer wettelijke belangen opgenomen dan voor de soorten uit Vogel- en Habitatrichtlijn (§3.1 en §3.2), waaronder het algemene belang van 'ruimtelijke ontwikkelingen'.

Vergunning gebiedsbescherming:

Van de verboden in beschermde natuurgebieden kan met een vergunning of provinciale verordening worden afgeweken, mits uit een '*passende beoordeling*' blijkt dat het plan / project de natuurlijke kenmerken van het gebied niet zal aantasten, of als aan de ADC-criteria wordt voldaan:

- A: er zijn geen alternatieve oplossingen;
- D: het plan/project is nodig om dwingende redenen van groot openbaar belang, met inbegrip van redenen van sociale of economische aard, en
- C: de nodige compenserende maatregelen worden getroffen om te waarborgen dat de algehele samenhang van Natura 2000 bewaard blijft.